

ELS MOL.LUSCS MARINS (II)

Antoni Trigo

FAUNA MALACOLOGICA DEL DELTA DE

L'EBRE.

La presència d'una espècie de mol.lusc en un lloc concret ve determinada per una sèrie de factors ecològics —que per l'interès de l'afecionat hom els ha de fer constar— que condicionen que tal espècie es pugui reproduir i viure en aquest lloc concret, com són: grau de salinitat i temperatura de les aigües, diferents fons marins (en virtut de la seva naturalesa minero-vegetal), sorres (fines, argiloses, gravoses...); també altres factors negatius, de tipus mecànic, com són: pesca i arrossegament de les embarcacions professionals, que minven o acaben amb certes espècies; també cal tenir en compte la contaminació, que complementa l'extinció de les espècies més delicades o sensibles dels llocs on darrerament havien gaudit d'un ecosistema ideal.

De qualsevol manera, i deixant de banda els factors mecànics, es pot formar un ecosistema per cada mena de mol.lusc, i sempre en termes generals, ja que en aquest camp de la Malacologia hi ha molt per investigar i poques persones dedicades a aquesta branca de la Zoologia.

Quan dic que tal espècie la trobem en un lloc, no vull dir concretament que es trobi només en aquest lloc, sino, simplement, que jo la hi he trobada, entre llocs on he recercat.

Ja que resta molt de mar i litoral per conèixer, per a dir que una espècie es troba únicament i exclusivament en un lloc determinat, hom necessita molts anys de paciència i de laboriosa investigació i, així i tot, mai tindrem la plena certesa de tal afirmació. Tot entra doncs, en un camp molt relatiu i la validesa que hom dona a la seva procedència és basada en la constància de les troballes; el factor sorpresa pot sortir en qualsevol moment. Naturalment, si podem assegurar que una espècie de la Mediterrània no la trobarem pas a Filipines, o a la inversa, ja que les diferències de medi ambient són molt notables, i la distribució de la fauna queda subjecta a aquestes circumstàncies determinants.

Una de les comarques que he investigat últimament és el Delta de l'Ebre, a la qual dedicaré aquest espai.

L'afluència de les aigües de l'Ebre a través del Delta dona lloc a la formació d'àrees tídals i maresmes, que formen un paisatge pintoresc i peculiar on es barregen aquestes aigües amb les aigües marines, creant un hàbitat propi per *Cerithium*, *Cardium glaucum*, juntament amb fauna d'aigua dolça (*Limnaea*, *Melanoide*...). A la part del mar es formen aigües salabroses que afavoreixen l'aparició de *Solen marginatus*, *Ensis ensis*, *Pharus legumen*..., espècies difícils de

trobar en altres zones, on tot just hi són esporàdiques.

A l'Ampolla i el Fangar solen trobar-se *Gibbula albida* (difícil de trobar en altres llocs de la costa catalana), *Scala tenuicosta* (en sorres argiloses), *Lutraria lutraria*, *Pharus legumen*, *Solecurtus strigillatus*, *Thracia papyracea*, *Pinna pectinata*, *Scala turtonae*, i en sorres de tipus compacte *Barnea candida* i *Pholas dactylus*; són espècies que, si no són rares, tampoc són comunes a les nostres costes. Com a espècies comunes trobem *Bittium reticulatum*, *Macra corallina corallina*, *Macra corallina stultorum*, *Cardium tuberculatum*, *Macra subtruncata*, *Tellina tenuis*, *Cyclope neritea*, etc.

L'illa de Buda, àrees tídals i costeres, presenten gran abundància de mol.luscs, sobretot bivalvs; encara que tot siguin espècies comunes pot ser trobada, amb sort, alguna *Scala tenuicosta*, o algun rar *Pectinide*.

La punta del Delta i platja de l'Eucaliptus no són molt favorables per a trobar-hi exemplars; potser això és degut a què, per la seva situació, els corrents es barregen amb més força, i aquesta circumstància no afavoreix gaire el mol.lusc, que prefereix sempre aigües més aviat tranquil·les; però és possible trobar-hi *Donax trunculus*, *Donax semistriatus*, *Tellina tenuis* i alguna *Tellina incarnata*, destacant l'absència total de gasteròpods, cosa que fa que en aquest lloc la fauna sigui pobra.

A la Punta de la Banya solem trobar-hi com a espècie no molt comú *Gari fervensis*, i com a més corrents *Ocenebra erinacea* (de major mida i escultura més bella que les de la costa nord), *Tellina planeta* (també de dimensions considerables), *Cyclope neritea*, molt abundant, *Tellina*, *Macra*, etc.; en general molta fauna de la qual el 90 per cent és exclusivament de bivalvs.

La zona compresa entre els Alfacs i Sant Carles de la Ràpita és rica també en *Cyclope neritea*, *Scala clathrus*, *Tellina fabula*, *Haminoea hydatis*, *Haminoea orbignyana*, *Venus aurea*, *Tapes decussata*, etc. i entre les rares o poc comunes *Oxynoe olivacea* (únic lloc on he trobat aquesta peça), *Scrobicularia cottardi*, *Comarmondia gracilis*, *Rocelleria (Gastrochaena) dubia* (que podem trobar en quantitats importants a les roques cretoses del port), etc.

A la plataforma continental podem trobar, de tant en tant, *Arca corbuloides*, *Arca diluvii*, *Scala algeriana*, com a espècies de fons.

Respecte a *Gibbula albida* i *Natica millepunctata*, com a espècies no gaire comunes a la nostra costa, existeix la hipòtesi de què el seu origen es troba a les costes italianes, ja que hom sap que venen barques amb carregaments de marisqueria i mol.luscs d'aquest país, material que és descarregat en una depuradora de l'Ampolla que neteja i posa en condicions l'apreciat menjar, anant llavors els residus a desembarcar al mar enduent-se ous i larves, les quals, trobant un bon clima s'extenen al llarg de la costa del Fangar, on habitualment poden ser vistes.

Scalaria communis

Arxiu

Correntment, les sorres fines afavoreixen l'aparició de conques, sobretot petites, ja que l'erosió provocada per les onades del mar i els moviments de les sorres gasten un mínim la conquilla, permetent una existència més tranquil·la i llarga de l'animal i, com a conseqüència, la seva procreació i l'augment del nombre d'individus; així, per exemple, és difícil trobar qualsevol mena de *Rissoide*, *Alvania*, *Putilla*, *Caecum*,... en el litoral del Maresme, ja que aquí les sorres són granades, i no parlem ja de les platges on hi ha palets.

Això ha estat un breu informe, però crec que pot donar una idea al naturalista o col·leccionista de la localització d'espècies en aquesta comarca, tenint sempre en compte les diferents èpoques de l'any, les quals influeixen en algunes espècies, encara que d'altres poden ser trobades tot l'any.

CLAUS DE NOMENCLATURA D'ESPECIES:

1. *Mactra corallina* Linné
2. *Mactra stultorum* Linné
3. *Mactra subtruncata* Da Costa
4. *Cardium glaucum* Bruguière, 1789
5. *Cardium edule* Linné
6. *Cardium exiguum* Gmelin, 1790
7. *Cardium tuberculatum* Linné, 1758
8. *Cardium aculeatum* Linné, 1767
9. *Thracia papyracea* Poli, 1795
10. *Solen marginatus* Pennant
11. *Ensis ensis* Linné, 1758
12. *Ensis minor* Chenu, 1843
13. *Ensis arcuatus* Jeffreys
14. *Lutraria lutraria* Linné
15. *Pectunculus violacescens* Lamarck, 1819
16. *Tellina pulchella* Lamarck, 1818
17. *Tellina tenuis* Da Costa
18. *Tellina nitida* Poli, 1795
19. *Tellina planata* Linné, 1758
20. *Scrobicularia cottardi* Payraudeau, 1826
21. *Tellina fabula* Gronorius
22. *Donax trunculus* Linné, 1758
23. *Donax semistriatus* Poli, 1795
24. *Corbula mediterranea* O.G. Costa, 1829
25. *Pharus legumen* Linné, 1758
26. *Pinna pectinata* Linné, 1767
27. *Cardium paucicostatum* G.B. Sowerby, 1839
28. *Tellina incarnata* Linné
29. *Barnea candida* Linné, 1758
30. *Pholas dactylus* Linné, 1758
31. *Gari fervens* Gmelin
32. *Venerupis aurea* Gmelin, 1790
33. *Loripes lacteus* Linné, 1758
34. *Dosinis lupinus* Linné, 1758
35. *Pecten varius* Linné, 1758
36. *Rocellaria dubia* Pennant
37. *Pandora inaequalis* Linné, 1758
38. *Solecurtus strigillatus* Linné, 1758
39. *Mytilus edulis* Linné, 1758
40. *Mytilus galloprovincialis* Lamarck, 1819
41. *Mytilus radiatus* Philippi
42. *Macoma cumama* O.G. Costa, 1829
43. *Venerupis geographica* Gmelin, 1790
44. *Cytherea chione* Linné, 1758
45. *Venus gallina* Linné, 1758
46. *Tapes decussata* Linné, 1758
47. *Anomia ephippium* Linné, 1758
48. *Lima inflata* Chemnitz, 1784
49. *Pecten proteus?* Solander, 1817
50. *Solecurtus candidus* Renieri
51. *Azorinus chamasolen* Da Costa

Apporrhais pespelicani

Arxiu

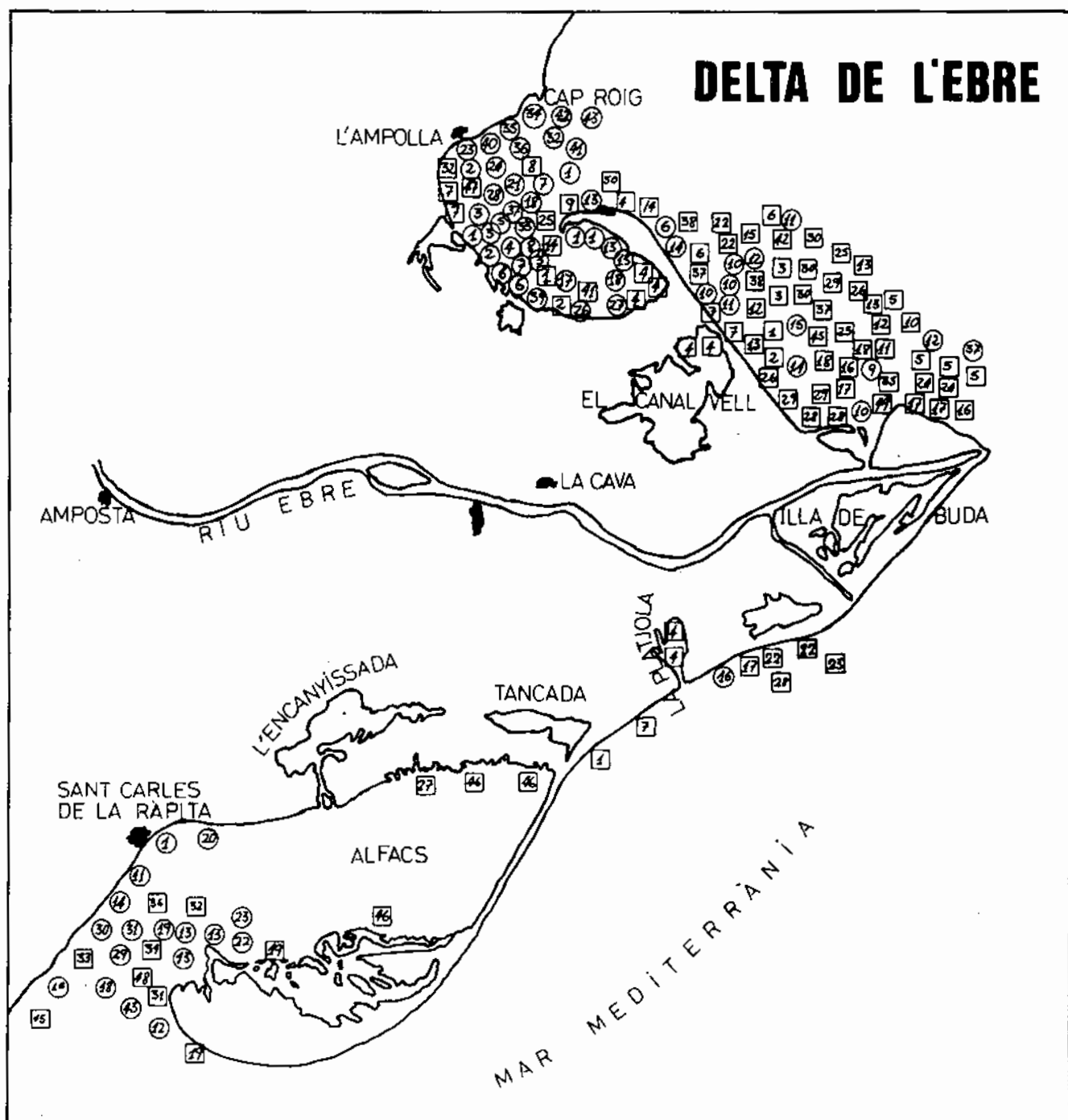
1. *Gibbula albida* Gmelin, 1790
2. *Monodonta mutabilis* Philippi, 1846
3. *Gibbula philberti* Reoluz, 1843
4. *Gibbula divaricata* Linné, 1767
5. *Gibbula rarilineata* Michaud, 1829
6. *Bittium reticulatum* Da Costa, 1778
7. *Gibbula varia* Linné, 1758
8. *Dentalium rubescens* Deshayes, 1825
9. *Nassa pygmaea* Lamarck
10. *Epitonium tenuicosta* Michaud, 1829
11. *Epitonium clathrus* Linné
12. *Apporrhais pespelicani* Linné, 1758
13. *Cyclope neritea* Linné, 1758

Donax trunculus

Arxiu

14. <i>Turritella comunis</i> Risso, 1826	29. <i>Oxynoe olivacea</i> Rafinesque, 1814
15. <i>Natica hebraea</i> Martyn, 1786	30. <i>Haminea hydatis</i> Linné, 1758
16. <i>Comarmondia gracilis</i> Montagu, 1803	31. <i>Haminea orbygniana</i> Ferussac
17. <i>Alvania cimex</i> Linné, 1758	32. <i>Fusus syracusanus</i> Linné, 1758
18. <i>Rissoa ventricosa</i> Desmarest, 1814	33. <i>Gibbula richardi</i> Payraudeau, 1826
19. <i>Nassa reticulata</i> Linné, 1758	34. <i>Raphitoma purpurea</i> Montagu, 1803
20. <i>Nassa cornicula</i> Olivi, 1792	35. <i>Raphitoma philberti</i> Michaud
21. <i>Mangelia laevigata</i> Philippi	36. <i>Columbella scripta</i> Linné, 1758
22. <i>Ocenebra erinacea</i> Linné, 1758	37. <i>Nassa incrassata</i> Müller, 1776
23. <i>Murex trunculus</i> Linné, 1758	38. <i>Nassa mutabilis</i> Linné, 1758
24. <i>Murex brandaris</i> Linné, 1758	39. <i>Patella vulgata</i> Linné
25. <i>Columbella rustica</i> Linné, 1758	40. <i>Natica millepunctata</i> Lamarck, 1822
26. <i>Conus mediterraneus</i> Hwass, 1792	41. <i>Gonosoma oblonga</i> Desmarest
27. <i>Cerithium vulgatum</i> Bruguière, 1792	42. <i>Turboella inconspicua</i> Alder
28. <i>Epitonium lamellosa</i> Lamarck	43. <i>Bulla striata</i> Bruguière, 1792

La numeració de les espècies detallades a la primera llista correspon als números situats dins un quadrat i la de les espècies de la segona llista als situats dins un cercle.